

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association
Genel Merkez / Central Office

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK ALANINDA ÇALIŞANLAR İÇİN

ETİK KURALLAR

8. Baskı

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association
Genel Merkez / Central Office

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK ALANINDA ÇALIŞANLAR İÇİN

ETİK KURALLAR
KURALLAR

**Türk PDR-DER 1995
Etik Komisyon Üyeleri**

Prof. Dr. Feriha BAYMUR
Prof. Dr. Muharrem KEPÇEOĞLU
Doç. Dr. Gülten OSKAY
Doç. Dr. Oya G. ERSEVER
Arş. Gör. Filiz BİLGE

**Türk PDR-DER 2006
Etik Komisyon Üyeleri**

Prof. Dr. Uğur ÖNER
Prof. Dr. Gül AYDIN
Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK
Yrd. Doç. Dr. Filiz BİLGE
Yrd. Doç. Dr. Feride BACANLI
Arş. Gör. Tuncay AYAS

1. BASKIYA ÖNSÖZ

Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında çalışanlar için Etik Kurallar olarak sunulan bu kitapçık Türk PDR-DER Etik Kuralları Komisyonu olarak görevlendirilmiş Prof. Dr. Feriha BAYMUR, Prof. Dr. Muharrem KEPÇEOĞLU, Doç. Dr. Güler OSKAY, Doç. Dr. Oya G. ERSEVER ve araştırma görevli Filiz BİLGE tarafından hazırlanmıştır. PDR Anabilim Dalı Başkanlarının ve Türk PDR-DER yönetim kurulunun görüşleri alınarak son biçimi verilmiştir. Bu çalışmada görev almayı kabul eden, emek ve enerji harcayarak çalışmayı hazırlayan Etik Kurallar Komisyonu üyelerine teşekkür ediyoruz.

Türk PDR-DER Yönetim Kurulu olarak bu hazırlığı meslektaşlarımızla paylaşmaktan kıvanç duyarız. Her çalışma gibi bu çalışmanın da zamanla olgunlaşmaya açık olduğunu düşünerek, meslektaşlarımızın geri bildirimlerini bekliyoruz.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında çalışanlar için hazırlanmış olan bu Etik Kurallar, Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri veren herkesi kapsamaktadır. Ülkemizde okul Psikolojik Danışmanı (Rehber Öğretmen) olarak çalışanlar bu ilkelere uymaları beklenmektedir.

Bu dokümanda yer alan Etik Standartlar'dan yedinci sıradaki özel çalışma konusu, yalnızca bağımsız olarak özel işyerleri (Danışma Merkezi) açanlar için söz konusudur.

Psikolojik Danışmanlık ve Danışma Psikoloğu mesleklerinin profesyonel olarak gelişmiş olduğu ABD'de bu ünvanlarla özel bir iş yeri açabilmek için bu adı taşıyan programlardan doktora derecesine sahip olma, mezuniyetinden sonra iki yıl denetim altında uygulama yapma ve bundan sonrada Meslek Derneğinin açtığı bir sınavı başarmış olma koşulu aranmaktadır. Ülkemiz koşulları içinde yakın bir sürede bu standartlara uzlaşmamız pek mümkün görünmemektedir. Türk PDR-DER Yönetim Kurulu tarafından bu sınırlılığımız. Göz önünde bulundurularak, hiç değilse en az yüksek lisans mezunu olmayan PDR elemanlarının özel çalışma yeri açmamalarını öneriyoruz. En az yüksek lisans derecesine sahip olarak şu

anda çalışan ve çalışmayı düşünen meslektaşlarımızın da, bu sınırlılıkları göz önünde bulundurarak daha çok rehberlik çalışmalarına (ana-baba eğitimi, kaygıyla baş etme eğitimi, girişkenlik eğitimi, mesleki rehberlik gibi) ağırlık vermelerinin daha uygun olacağı görüşündeyiz. Bu gibi önleyici çalışmaların ülkemiz koşulları içinde çok önemli işlevinin olduğu ve alanımızın kendini topluma etkili bir biçimde tanıtabilmesi açısından da yararlı olduğunu düşünüyoruz.

1995 Ankara

2. BASKIYA ÖNSÖZ

Etik Kurallar Kitapçığımız tüm PDR lisans programlarında okutulmaktadır. 1995 'te basılan kitapçık tükenmiştir.

İkinci baskının sponsorluğunu yapan U S A Yayıncılık şirketine teşekkür ederim.

3. BASKIYA ÖNSÖZ

Elinizdeki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin ETİK KURALLAR kitapçığı bir çok Psikolojik Danışma ve Rehberlik programlarına devam eden öğrencilerimize okutulmaktadır. Ayrıca, kitapçık alanda çalışan rehber öğretmenlerce de kullanılmaktadır.

1995'te ilk baskısı yapılan kitapçık 1997'de 850 adet basılmış ve tükenmiştir. Kitapçığın üçüncü baskısı 1000 adet olarak basılacaktır.

Meslek etiğine uygun davranacağınızın umudu ve inancıyla,

Prof Dr. Nilüfer Voltan ACAR

Türk PDR-DER Başkanı

4. VE 5. BASKI ÜÇÜNCÜ BASKIDAN TIPKI BASIM OLARAK ÇOĞALTILMIŞTIR.

Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK

7. BASKIYA ÖNSÖZ

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, kurulduğu 1989 yılından bu yana, Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) alanında çalışanlar arasında birlik, beraberlik, mesleki dayanışma sağlayarak PDR biliminin ve mesleğinin ülkemizde gelişmesini sağlama ve PDR alanında çalışanların sosyal, bilimsel, mesleki, kültürel amaçlarına yönelik çalışmalar yapan, aynı zamanda PDR alan birikiminin toplum yararına kullanılmasını sağlamak için ilgili tüm alanlarda etkinliklerde bulunan bir meslek örgütüdür.

Derneğimizin benimsediği felsefe, toplumda yer alan her bireyin değerli ve biricik olduğunu kabul ederek onun gelişimini (akademik, kişisel-sosyal, mesleki) ve mesleki dayanışmayı temel alan etik kurallara bağlı, kişilik haklarına saygılı, gelişme ve yeniliklere açık, bilimselliğe ve uzmanlığa önem veren, sorgulayıcı, aktif bir meslek örgütlenmesi oluşturularak üyelerin ve toplumun PDR alanındaki gereksinimlerini karşılamak ve gelişimlerini desteklemektir.

Bu felsefe doğrultusunda Türk PDR-DER yaptığı çalışmalarda topluma hizmet sorumluluğu, bilimsellik, insana değer verme, işbirliği ve dayanışma, açıklık ve dürüstlük değerlerini benimseyerek meslek etiğini oluşturmaya çalışır.

Türk PDR-DER, bu değerleri benimseyerek ülkemizde PDR mesleğinin profesyonel anlamda kabul edilebilmesi için şu üç koşulun gerçekleşmesine çalışmaktadır.

1. Mesleğin yasal olarak tanınması
2. Yetiştirme standartlarının olması
3. Uygulanabilir etik kuralları ve yaptırımlarının olması

Derneğimiz, bu koşulların sağlanması açısından sürekli ve yoğun çabalar harcamaktadır. PDR lisans programları arasında paralellik sağlama, meslek odası yasa tasarısı hazırlama, etik kurallar oluşturup yayınlama ve dağıtma çabaları bu süreç içerisinde önemli görülen çalışmalardan bir kaçını oluşturmaktadır. Ülkemizde PDR alanında çalışanlar için etik kuralların hazırlanıp yayınlanması ilk kez 1995'te derneğimizce gerçekleştirilmiş ve bu

kitapçık geçen on yıl içerisinde 5 kez basılıp dağıtımı yapılmıştır. Süreç içinde bu ilkelerin incelenerek değişen koşullara göre gözden geçirilip geliştirilmesi amacıyla oluşturulan yeni kurul, çalışmalarını tamamlayarak elinizdeki "geliştirilmiş baskı" yı alan çalışanlarının hizmetine sunmuştur.

Bilindiği gibi 2003 yılında Konya Selçuk Üniversitesi'nde yapılan PDR anabilim Dalları II. Toplantısında PDR lisans eğitiminde "PDR'de Etik ve Yasal Konular" adlı dersin zorunlu olması kabul edilmiştir. Bu nedenle elinizdeki kitapçık alanda çalışanlar için etik ikilemlerin çözülmesinde yol gösterici olmasının yanı sıra, söz konusu ders için de önemli bir kaynaktır.

Erik kuralların danışanı, psikolojik danışmanı, çalışılan kurumu, mesleği ve toplumu koruma işlevi vardır. Daha açık bir ifade ile etik kurallar şu üç amaca hizmet eder. (Herlihy ve Corey 1996):

1. Meslek elemanlarını doğru davranmak konusunda eğitmek.
2. Mesleğin saygınlığını korumak için bir denetim mekanizması oluşturmak.
3. Mesleki uygulamaların gelişimi ve ilerlemesi için katalizör olarak işlev görmek.

Kuşkusuz ki ülkemizde PDR alanının profesyonel olarak kabul edilmesinde ve gelişmesinde bu alanın her üyesi, etik ilkelere uyma ve meslektaşlarını da bunlara uymasını konusunda bilinçlendirme sorumluluğu taşımaktadır. Bu kuralların toplumda benimsenmesi, öncelikle meslek üyelerinin etik duyarlılığına bağlıdır. Çünkü etik ilkelerin varlığı etik davranışları garantileyemez. Ayrıca bu ilkeler tüm etiksel ikilemlere hazır çözümler sunmaz. Bu gibi durumlarda meslek elemanlarının yaratıcı sorun çözme ve etkili değerlendirme süreçlerini uygulaması gerekir. İşte bu süreçlerde de etik ilkeler yol göstericidir.

Etik kurumumuz, ayrıca derneğe yapılan etik şikayetleri de değerlendirerek bu ilkelerin meslek üyeleri arasında benimsenmesi yönünde denetim mekanizmasını işleterek katkıda bulunma görevini üstlenmiştir.

Etik kurumumuzun değerli üyeleri; Prof Dr. Gül AYDIN'a, Prof Dr. Uğur ÖNER'e, Yrd Doç. Dr. Filiz BİLGE'ye, Yrd. Doç. Dr. Feride BACANLI'ya ve

Arş. Gör. Tuncay AYAS'a elinizdeki geliştirilmiş baskıyı hazırlama çalışmasına katılımları ve bu konuda yaptıkları katkılar için Türk PDR-DER Yönetim Kurulu adına içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca bu kitapçığı yayına hazırlamada teknik sorumluluklar üslenen Özden BİLGİN'e ve basımını gönüllü olarak üslenen Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.'ne teşekkür ediyorum.

Ülkemizde, PDR alanında görev yapanların uzmanlık alanında yetkin ve etiksel duyarlılığa sahip meslek elemanları olmaları konusunda bu kitapçığın önemli bir işlevi yerine getirmesi umut ve dileği ile...

Mart 2007, Ankara
Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK
Türk PDR-DER Başkanı

SON BASKIYA ÖNSÖZ

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nin kurulduğu günden bu yana amaçlarından biri de Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik mesleğinin toplum içinde saygın bir yerde bulunmasıdır. Bir mesleğin arzu edilen seviyeye ulaşması, danışanların, toplumun hem de psikolojik danışmanların korunması için uygulanabilir etik kuralların ve uygulamaların olması gereklidir. Bir meslek odası olmak yolunda önemli aşamalardan biri de etik kuralların meslek elemanları tarafından bilinmesi ve uygulanıyor olmasıdır. Mesleki etik, mesleki faaliyetin sürdürülmesi aşamasında ahlaki ve mesleki ilkelere göre hareket etme disiplini olarak kabul edilebilir Meslek elemanlarının mesleki etiğini mesleki hayatlarına uygulamaları o meslek grubunun toplumun önünde o kadar saygı ve güven kazanmasını sağlar.

Etik kurallarımızın meslek elemanları tarafından benimsenmesini kolaylaştırmak amacıyla üniversitelerin psikolojik Danışma ve Rehberlik programlarında "Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Etik ve Yasal Konular" dersleri okutulmaktadır. Hazırlanan bu kitapçık hem bu programda okuyan öğrencilerimize hem de bu meslek alanında çalışan uygulamacılara ışık tutacağı düşünülmektedir. ***Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar*** kitapçığının Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bilim dalı ve meslek alanının bu ülkede ulaşmasını istediğimiz yere olan yolculuğuna katkıda bulunması dileğiyle.

Şubat 2011, Ankara

Doç. Dr. Tuncay ERGENE

Türk P.D.R-DER Genel Başkan

GİRİŞ

Hızla gelişen ve değişen dünyamızda, bireylerin giderek karmaşıklaşan yaşam koşullarına etkin ve verimli bir biçimde uyum sağlamaları gerekmektedir. Bu hizmet alanına yönelik olarak süreç içerisinde ortaya çıkan psikiyatri, klinik psikoloji, psikolojik danışma, sosyal çalışma gibi bazı "psikolojik yardım meslekleri" ortaya çıkmıştır.

Genellikle alan yazında bu yardım mesleklerinin çalışma alanları ve sınırlarıyla ilgili, özellikle klinik psikoloji, psikolojik danışma ve rehberlik (PDR), psikiyatri alanlarında çalışanlar arasında, bazı tartışmalar yer almaktadır. Bu kesişme noktalarını yada binişiklikleri açıklığa kavuşturma ve çalışma alanının sınırlarını belirlemek amacıyla, burada öncelikle PDR alanında çalışanların mesleki kimlik ve görevlerinin açıklanması ve sorumluluk sınırlarının belirlenmesine gerek duyulmuştur. Aslında bu yardım meslekleri arasında alanın özelliklerinden kaynaklanan belirgin farklılıklar olmakla birlikte çok fazla kesişen noktalar ve işbirliğini gerektiren çalışma yaklaşımları da söz konusudur.

ÖNSÖZ	.
GİRİŞ	VIII
A. TEMEL KAVRAMLAR	1
B. TEMEL İLKELER	8
İLKE 1. YETKİNLİK	8
İLKE 2. DÜRÜSTLÜK	9
İLKE 3. DUYARLILIK VE HOŞGÖRÜ	9
İLKE 4. BİREYSEL VE KÜLTÜREL FARKLILIKLARA DUYARLILIK	10
İLKE 5. TOPLUMSAL SORUMLULUK	11
İLKE 6. MESLEKİ VE BİLİMSEL SORUMLULUK	12
C. ETİK STANDARTLAR	14
I. GENEL STANDARTLAR	14
II. PSİKOLOJİK DANIŞMA İLKELERİ	17
III. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	22
IV. ARAŞTIRMA VE YAYIN	25
V. KONSÜLTASYON (MÜŞAVİRLİK)	29
VI. MESLEĞE HAZIRLIK	30
VII. ÖZEL ÇALIŞMA	32
VIII. PERSONEL YÖNETİMİ	34
YARALANILAN KAYNAKLAR	36

PDR Hizmetlerinin Amacı, Gereçesi ve Diğer Yardım Meslekleri İçindeki Özgün Yeri

Yardım mesleklerinin hepsinin ortak amacının insan yaşamını iyileştirmek ve geliştirmek olması nedeniyle bu meslekler arasında bazı rol örtüşmeleri bulunmaktadır. Bununla birlikte, bunların birbirinden ayrı meslekler olarak gelişmelerini sağlayan farklı amaç, ilke, yöntem ve teknikleri vardır. Dolayısıyla bunların birbirlerinden ayrı meslek dalları olarak gelişmeleri gerekmektedir.

Klinik psikoloji ile PDR arasındaki önemli farklardan birisi, yardım sürecinde, klinik psikoloğun psikopatolojiden harekete geçerek kendisine başvuran kişilerdeki psikolojik bozuklukları iyileştirmeyi esas almasıdır. Bunun için önce tanı, sonra tedavi ilkesi izlenir. Klinik model esas alınır. Daha çok tıp merkezlerinde, ciddi psikolojik sorunları olan kişilerle daha yoğun terapi ilişkilerine girilir ve genellikle psikiyatristlerle işbirliği içerisinde çalışılır. PDR'de ise temel alınan normal gelişimdir. Bu hizmetlere başvuran kişilerin psikolojik sağlıklarının güçlendirilmesi amaçlanır. Ciddi psikolojik sorunları olan kişilere hizmet vermek söz konusu olduğu zaman bile, onların normal ve sağlıklı yanlarından harekete geçilerek yardım edilmeye çalışılır. İnsan organizmasında kendini gerçekleştirmeye yönelik güçlü bir ruhsal enerjinin olduğuna inanılır. Bu eğilimden yararlanılarak kişinin kendini geliştirmesi ve toplumda tam verimle çalışması hedeflenir. Bu nedenle hizmetin sunulduğu kişiler de "hasta" değil, "danışan" olarak

adlandırılırlar. Ayrıca PDR, yalnızca bazı duygusal-sosyal sorunları olan kişilere sağaltıcı-iyileştirici hizmetlerde bulunmakla kalmaz, aynı zamanda bunları önleyici bir işlevi de üstlenir. PDR okul, hastane, ordu, fabrika ve benzeri sosyal kuruluşlarda psikolojik sağlığını bozan koşulları engellemek, olumlu kişiler arası ilişkileri geliştirmek gibi bazı önleyici hizmetleri içerir. Ayrıca, bu hizmetler ile, herhangi bir sorunu olmayan, psikolojik sağlığı yerinde olan danışanlara da yardım sunulur. Bu yardımlar normal bir kişinin kendini daha iyi tanımasına, içinde bulunduğu koşulları gerçeğe daha uygun olarak değerlendirmesine, kişisel yeteneklerini geliştirmesine, kendine daha uygun bir meslek seçmesine, daha gerçekçi planlar yapmasına yöneliktir. Özetle, PDR bireyin daha özgün ve anlamlı bir yaşam sürmesine yardımcı olmayı amaçlar. Bu da PDR hizmetlerinin önemle vurgulanan geliştirici işlevidir.

Psikiyatri ile psikolojik danışma ve rehberlik arasındaki fark ise çok açıktır. Psikiyatristler tıp kökenli olup akıl ve ruh sağlığı uzmanlarıdır. Gerekliğinde hastalarına tıbbi müdahalelerde bulunup, ilaç tedavisi uygularlar. Psikolojik danışmanlar ise geliştirici ve önleyici ruh sağlığı uzmanlarıdır. Bunlar ağır vakalar ve özel durumlarla karşılaştıklarında, danışanlarını gereğine göre psikiyatristlere, klinik psikologlara, ya da sosyal hizmet uzmanlarına gönderirler.

Psikolojik yardım meslekleri arasında sosyal çalışma uzmanının da önemli bir rolü vardır. Okulda, hastahanedeki, sosyal yardım kuruluşlarında

ve iş merkezlerinde çoğunlukla yoksul semtlerden gelen, sosyo-ekonomik düzeyleri düşük olan sorunlu kişilerle ilgilenirler. Bunlara çeşitli kaynaklardan olanaklar sağlamaya çalışırlar. Bazı öğrencilerin ya da kişilerin çalışma durumlarını engelleyen duygusal ve sosyal problemleriyle ilgilenirler. Vak'a incelemeleri yaparlar ve danışma hizmeti verirler.

Ülkemizde PDR çalışmaları genellikle öğretim etkinlikleri ile karıştırılmakta ve öğretmenlerin de bu hizmetleri verebilecekleri düşünülmektedir. Okullarda çalışan psikolojik danışmanlara "rehber öğretmen" denilmesi, büyük bir olasılıkla bu karışıklığa neden olmakta ve PDR mesleğinin öğretmenlik olduğu yanılgısına yol açmaktadır. Aslında, psikolojik danışmanlık ve öğretmenlik birbirinden farklı mesleklerdir. Öğretmenin görevi, öğretim programları uygulayarak ve öğrencinin başarısını değerlendirerek onun akademik gelişimini sağlamaktır. PDR uzmanlarının görevi ise; öğretimin dışında, öğrencilerin duygusal, toplumsal, kişisel, mesleki yönlerden sağlıklı olarak yetişmelerine yardımcı olmaktır. Bu hizmeti verebilmek, bu mesleğe özgü psikolojik danışma ve rehberlik ilke ve kuramları, teknik ve yöntemleri konusunda yeterli bir formasyon almakla olanaklıdır. Okullarda öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları etkili bir işbirliği içinde çalışmak durumundadırlar.

Etik, Ahlak ve Meslek Etiği

Psikolojik danışma ve rehberlik, yardım hizmetlerini amaçlayan meslekler arasında kendine özgü bir yeri olan ve kişilerin daha bilinçli, güçlü ve yaratıcı bir biçimde yetişmelerine hizmet veren bir meslek alanıdır. Kişiler arası ilişkiler temeline dayalı olarak danışanların yaşamlarını derin bir şekilde etkileyebilecek olan PDR çalışmalarında, mesleğin sağlıklı bir biçimde yürütülmesi önem kazanmaktadır. Bunun için etik ilkelerin, kuralların ve standartların açık ve net olarak belirlenmesi ve bunlara uyulması gerekir. Öncelikle etik, ahlak ve meslek etiği kavramları üzerinde durulmasında yarar vardır.

Felsefi anlamda, etik, ahlak ve doğru eylemler üzerinde sistematik olarak geliştirilmiş olan düşüncelerle bağlantılıdır. Aynı zamanda sosyal ve kültürel olarak kabul edilebilir olanların analizini yapar. İnsan davranışlarıyla ilgili olarak üzerinde anlaşmaya varılmış olan "meli-malı"ları ele alır (Akt. Korkut, 2002).

Etik ve ahlak bazı kaynaklarda birbirlerinin yerine kullanılsalar da aslında birbirinden farklı kavramlardır. Etik, ahlak felsefesidir. ahlak ise etiğin araştırma konusudur. Etik ahlaka göre daha soyut kavramlara dayalıdır. Etik kuralların, yazılı olmayan standartları içeren ahlakın tersine, açık ve belirli bir alana ilişkin yazılı kuralları içermesi beklenir. Bu ilkeler, uyması beklenen bireylerin özelliklerine göre değil, evrensel kabul gören kavramlara dayalı olarak geliştirilirler. Etikte "istenilir iyi" kavramı olup,

bunlar daha evrensel ve genel geçerliğe sahiptir (Akt. Aydın, 2003). Oysa ahlaki kavram ve değer sistemleri açısından toplumlar, alt kültürler, bireyler birbirlerinden farklılıklar gösterebilirler.

Toplum içerisindeki bütün meslek gruplarının kendilerine özgü etik ilkeleri ve standartları vardır. Doğan ve Tekinalp'e (2002) göre meslek etiğinin temel amacı, genelde toplumu ve özelde meslek elemanlarını, meslekleriyle ilgili olarak eğitmek ve bilinçlendirmektir. Ayrıca, hizmetin sunulduğu bireyleri, meslek elemanlarının etik olmayan uygulamalarından korumak da önemli bir amaçtır. Sözü edilen amaçlara yönelik olarak da, Kuçuradi'ye (1988) göre dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte çalışan bireylerin bu davranış kurallarına uygun davranmaları gerekmektedir (Akt. Aydın, 2003).

Etik ilkelerin işlevleri bazı kaynaklara göre aşağıda sıralanmıştır (Akt. Aydın, 2003):

- 1) Mesleğinde yetersiz olan ve ilkesiz davranan üyeleri ayırmak.
- 2) Meslek içi rekabeti düzenlemek.
- 3) Hizmet ideallerini korumak.
- 4) Meslek üyelerinin grubun diğer üyeleri ve toplum ile ilişkilerini düzenlemek.

Etik ilkelerin, amaçları ve işlevlerine bağlı olarak, çalışanların hangi davranışlarının kabul edilebilir olduğuna ilişkin meslek yada örgüt tarafından belirlenen yol gösterici, ifadeler vardır. Bunlar etik kodlardır.

Bunların bazı temel işlevleri vardır. Meslek elemanlarının ulaşması gereken yeterliklerin toplum ve meslek elemanları arasında paylaşılmasını sağlar, meslekteki etik davranışları tanımlayarak meslek elemanlarına rehberlik eder.

Psikolojik danışmanların, mesleki uygulamaları için sağlam bir temel oluşmasına yardımcı olan etik ilkelerin ve davranışların saptanması konusunda, APA (American Psychology Association) ve ACA'nın (American Counseling Association) çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalardan da yararlanılarak, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği tarafından kurulan Etik Kurallar Komisyonu'nun yazdığı "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar" isimli kitapçığın 1995 yılında ilk basımı yapılmıştır. Yoğun bir ilgi gören kitapçığın dördüncü basımı ise 2004 yılında yapılmıştır.

Gerek dünyada gerekse ülkemizde, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında ortaya çıkan gelişim ve değişimler " 2004 yılında son basımı yapılmış olan etik kurallar kitabının yeniden gözden geçirilmesi gereksinimini ortaya çıkarmıştır." Bu gereksinime doğrultusunda 2004 yılında bir komisyon oluşturularak çalışmalar başlatılmıştır. Ancak bu çalışmaların kesintiye uğraması nedeniyle 2006 yılında etik komisyon yeniden toplanmış ve etik ilke ve standartları aşağıdaki biçimde düzenlemiştir.

Temel ilkeler bölümünde psikolojik danışmanların her alanda en

üst düzeyde hizmet verebilmelerine ışık tutacak ilkeler açıklanmaktadır. Bu genel ilke ve amaçlar; psikolojik danışmanların çalışmalarında etik davranışlar sergilemelerine yardımcı olmak üzere, etik kural ve standartları değerlendirirken dikkate alacakları temel öğeleri göstermektedir. Etik standartlar, tüm psikolojik danışmanların görevleri sırasında uymaları zorunlu olan profesyonel davranış ve işlemleri kapsamaktadır. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nce, bu meslek standartlarına uymayan ve de bu davranışlarında ısrarlı olan üyelere bazı yaptırımlar uygulanır. Önce doğru davranışları açıklayan eğitici bir yazı göndermek ve uyarıda bulunmak, gerektiğinde dernek üyeliğine son vermek, durumu adli ve idari makamlara duyurmak gibi önlemler alınabilir.

PDR etik kurallarının esas amacı, bu alanda çalışan elemanların karşılaşabilecekleri sorunlarda, onlara yardımcı olacak davranışları göstermektir. Bu kurallar; gerektiğinde idari ve adli makamların, bu hizmetlerle ilgili olarak ortaya çıkan durumlarda verecekleri kararlar için başvuru kaynağı olarak kullanılabilir.

Yukarıda ifade edildiği gibi farklı yardım mesleklerinin her birinin, bireylerin ve toplumun yararı açısından, ayrı bir önemi vardır. İnsanların sağlıklı bir kişilik geliştirmeleri amacına yönelik olarak hizmet veren ve farklı formasyon ve uzmanlığa sahip olan uzmanlar arasında etkili bir işbirliğinin kurulması halinde, sunulan hizmetlerin daha verimli ve yararlı olacağı açıktır.

B) TEMEL İLKELER

Temel ilkelerin amacı, psikolojik danışmanların mesleklerini en üst düzeyde etik kurallara uygun bir biçimde yürütmelerini sağlamaktır.

Psikolojik danışmanların benimsemeleri gereken başlıca temel ilkeler: (1) yetkinlik, (yeterlilik, ehliyet) (2) dürüstlük, (3) duyarlı ve saygılı olmak, (4) bireysel ve kültürel farklılıklara duyarlılık, (5) toplumsal sorumluluk, (6) mesleki ve bilimsel sorumluluk olmak üzere altı madde olarak belirlenmiştir.

1. Yetkinlik (yeterlilik, ehliyet).

Psikolojik danışman hizmetlerini en üst düzeyde yeterlilikle yürütmeyi amaçlarlar. Uzmanlık alanlarının, yetkilerinin sınırlarını bilirler. Yalnızca eğitim düzeylerine ve formasyonlarına uygun hizmetleri yürütürler. yeterlik sınırlarını aşan özel bir durumla karşılaştıklarında varolan bilimsel mesleki ve teknik kaynaklara baş vurarak yardım talebinde bulunurlar. Danışanların iyilik ve çıkarlarını gözeterek en isabetli kararları, en uygun önlemleri almaya çalışırlar. Psikolojik danışmanlar uzmanlaşa bilmek için bilimsel ve mesleki düzeylerini yükseltmeye çalışırlar. PDR alanındaki çağdaş gelişmeleri izlemek gerektiğine inanarak, bilgilerini sürekli olarak yenilemeye çalışırlar. Yaşamları boyunca kendilerini sürekli olarak uzmanlık alanlarında yetiştirmeye ve geliştirmeye çalışırlar. Bunu yaparlarken de bilimsel kaynaklardan yararlanırlar.

2. Dürüstlük.

Psikolojik danışman, kişiler arası ilişkilerinde, bilimsel çalışmalarında ve tüm mesleki etkinliklerinde özellikle de psikolojik danışma sürecinde dürüstlüğü, doğruluğu ve gerçekliği ilke edinirler ve bu ilkeyi yaşama geçirirler. Psikolojik danışmanlar kendilerini tanıtırken; eğitimlerinden, araştırmalarından ve mesleki niteliklerinden söz ederlerken abartılı ifadelerden kaçınır ve doğru olmayan beyanlarda bulunmazlar. Psikolojik danışmanlar, kendi duyuş ve inançlarının, değerler sisteminin ve gereksinimlerinin güçlü ya da güçsüz yönlerinin farkında olmaya özen gösterirler. bunların mesleki çalışmalarına nasıl yansiya bileceğinin farkındadır. Psikolojik danışmanın özü sözü içi dışı birdir, yani duyuş ve düşünceleri ile davranış ve sözleri tutarlıdır. Özellikle danışanları ile saydam ilişkiler kurmayı amaçlarlar.

3. Duyarlılık ve Hoşgörü.

Psikolojik danışmanlar, danışanların PDR hizmetlerinden en üst düzeyde yararlanabilmeleri için çaba gösterirler. Onların zarar görmemeleri için gerekli tüm önlemleri alırlar. Psikolojik danışmanlar tüm mesleki etkinliklerini profesyonel ilişkiler içersinde sunarlar. Birey hak ve özgürlüklerine duyarlıdırlar. Psikolojik danışmanın bilimsel ve mesleki karar ve etkinlikleri hizmet verdikleri danışanları etkileyebilir. Bu nedenlerle danışanlarını kişisel, ekonomik, toplumsal, kurumsal ve politik etmenlerin yanlış kullanımının yol açacağı olumsuz etkileri konusunda duyarlıdır.

Psikolojik danışmanlar danışanların kendi ilgi, yetenek ve değerlerini tanımlarına yardımcı olurken, yansız davranmaya özen gösterirler. İnsan ilişkilerinde duyarlı ve hoşgörülü olmanın her kapıyı açan bir anahtar olduğunu bilirler ve öyle davranırlar.

İnsan ilişkilerinde yalnızca duyarlı olmanın yeterli olmadığını, meslektaşları ve danışanlarının kişilik haklarına ve onurlarına saygılı olmanın gereğinin ve öneminin farkındadırlar. İnsanın dünyada en değerli varlık olduğunun bilincindedirler. Psikolojik danışmanlar kişinin kendi sorunlarını çözebilme gücüne güvenirlere, kendi kararlarını kendi verme özgürlüğüne içten inanırlar. Bazen hukuki ve idari zorluklara yol açsa bile, danışanlarına ait gizli bilgileri korumak ve insanlara verilebilecek zararları önlemek ya da en aza indirmek için ellerinde gelen çabayı gösterirler.

4. Bireysel ve Kültürel Farklılıklara Duyarlılık

Psikolojik danışmanlar; toplumda değişik kesimlerin gereksinim ve sorunlarının farkında olmaya ve çalışmalarında kullandıkları yöntem ve teknikleri onların gereksinimlerine göre uyarlamaya çalışırlar. Ayrıca, yaş, cinsiyet, din, dil, ırk sosyo-ekonomik düzey, değişik grup ya da kültürlere ait olma, özürlü olma, cinsel yönelim, medeni durum gibi bireysel ve kültürel farklılıkların, verecekleri hizmeti olumsuz olarak etkilememesine özen gösterirler. Psikolojik danışmanlar hizmet sundukları bireylerin farklı kültürel arka planlarını anlamak için etkin çaba harcamalıdırlar.

Danışanlar psikolojik danışmandan farklı düşünce ve ideolojilere,

inanç ve değerlere sahip olabilirler bu gibi durumlarda, danışmanlar ayırım yapmaksızın hizmet vermeye çalışırlar. Bu konularda önyargılı olanlara, ne bilinçli olarak katılıp taraf tutarlar, ne de onları eleştirip tartışmalara girerler. Psikolojik danışmanlar kendilerine başvuran herkesi kabul edicidirler ve onlara anlayış göstererek hizmet verirler. Psikolojik danışmanlar hiçbir kültürel yapıyı diğerinden üstün görmezler.

5. Toplumsal Sorumluluk

PDR; temelde insana yönelik bir hizmetler bütünüdür. Bu nedenle alanda verilen hizmetlerin doğası gereği, danışmanların birincil görevi ve sorumluluğu, insana yöneliktir. Psikolojik danışmanlar toplumun giderek karmaşıklaşan yaşam koşulları içinde kişinin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaya çalışırlar.

Ancak, birey toplumdan soyutlanamaz. Çünkü birey ve toplum sürekli etkileşim içersindedir. Toplum bireylerden oluşur ve onların iyiliği için vardır. İnsan toplumsal bir varlıktır ve kendini toplum içinde gerçekleştirebilir. Bireye sunulan her türlü yardım topluma yansacaktır. Psikolojik danışmanlar, topluma yönelik bilimsel ve mesleki sorumluluklarının bilincindedirler. Bireylere hizmet verirken, toplumunun yararlarını da gözetirler. Toplumun yararı için bilgilerini medya yoluyla kamu oyuna duyururlar. Psikolojik danışmanlar, verdikleri konferans, eğitim, panel, seminer ve benzeri eğitim etkinliklerinde medya yoluyla topluma açıklamalar yaparken toplumsal ve mesleki sorumluluklarına özen

göstermeli ve aşağıdaki noktalara uymalıdır:

- * Bilimsel ve mesleki literatüre uygun bir dil kullanmalı
- * Etik kurallara ve uygulama standartlarıyla tutarlı olmalı
- * Bilgi verilen kesimin profesyonel yardım sürecine müdahale etmesine yol açmamalıdır. Ayrıca topluma yönelik açıklamalarıyla haksız çıkar sağlamamalıdır.

Toplumsal felaketslere yol açan olayların psikolojik nedenlerini belirlemeye ve bunların sonuçlarını azaltmaya çalışırlar. Danışmanlar sundukları psikolojik hizmetlerin insana aykırı amaçlar için kullanılmasını engellemeye çalışırlar. Aynı zamanda yasama organları ile işbirliği yaparak, halkın ve danışanların yararına olacak sosyal politikaların ve yasaların oluşturulmasında rol alırlar. Psikolojik danışmanlar, profesyonel etkinliklerini ilgili üçüncü kişilere (mahkeme, sağlık sigortası şirketleri, sunulan raporu değerlendirecek olan kişiler ve benzeri) sunarlarken raporında net, doğru ve çift anlam taşımayan bir dil kullanmalıdır. Zamanlarının bir kısmını kişisel ya da maddi çıkar gözetmeksizin, mesleki çalışmalar için hazırlarlar.

6. Mesleki ve Bilimsel Sorumluluk

Psikolojik danışman; etik standartlarına bağlı olmayı, görev ve rollerini iyice kavrayıp bunlara uygun davranma sorumluluğunu taşırlar. Hizmet verdikleri kişilerin iyilikleri ve yararları doğrultusunda ilgili kurumlarla işbirliği yaparlar, gerektiğinde danışanları bu alandaki başka

uzmana gönderirler. Eğer kendi danışanlarının, başka bir ruh sağlığı uzmanıyla yardım ilişkisi kurduğunu öğrenirlerse, danışanı özgür bırakmalıdırlar. Gerektiğinde bilgi alış veriş ve işbirliği yapmalıdırlar. Psikolojik danışmanlar kendi profesyonel yaklaşımlarından farklı diğer profesyonel yaklaşımlara saygılı olmalıdırlar. İşbirliği yaptıkları ya da birlikte çalıştıkları uzmanların mesleki uygulama ve yöntemlerine değer vermelidirler.

Kamu oyuna yönelik yaptıkları açıklamalarda meslek örgütü yada psikolojik danışmanlar adına konuşmadıklarını, yalnızca kendi öznel düşüncelerini ve bakış açılarını yansıtmakta olduklarını açıkça ifade etmelidirler.

Psikolojik danışmanlar, meslektaşlarının bilimsel ve mesleki etik kural ve standartlara uygun davranıp davranmamaları ile de ilgilenirler. Gereğinde, uygun olmayan davranışları engellemek için meslektaşlarını uyarırlar ve Türk PDR derneğine durumu bildirirler

C. ETİK STANDARTLAR

GENEL STANDARTLAR

Genel standartlar; Psikolojik danışmanların psikolojik danışma, ölçme ve değerlendirme, araştırma ve yayın, konsültasyon (müşavirlik) gibi tüm etkinlikleri için geçerlidir.

a) Yetkinlik Sınırları

1- Psikolojik danışmanlar, yalnızca eğitimini gördükleri, yeterince gözetim altında uygulama yaparak ya da uygun yeterli profesyonel uygulamalar yürüterek yetiştirdikleri uzmanlık alanlarında hizmet verebilir, öğretebilir ve araştırma düzenleyebilirler.

2- Psikolojik danışmanlar, yeni uygulama alanlarında ya da yeni teknikleri içeren çalışmalarda, ancak bu konudaki yetkin kişilerin gözetiminde gerekli eğitimi aldıktan ve denetim altında yeterli uygulamayı tamamladıktan sonra bu alanlarda hizmet ve eğitim verebilir ya da araştırma yapabilir.

3- Henüz gelişmekte olan ve standartları kesin belirlenmemiş alanlarda, psikolojik danışmanlar danışanlarını, öğrencilerini, araştırmaya katılanları ve birlikte çalıştıkları meslektaşlarını koruyup onlara zarar vermemek için gereken önlemleri almaya özen gösterirler.

B) Uzmanlıkta Sürekli Gelişme

Psikolojik danışmanlar, PDR alanındaki çağdaş ve bilimsel mesleki bilgileri ve yeni gelişmeleri izlerler. Meslek yaşamları boyunca bu

alanlardaki bilgi ve becerilerini artırmaya çalışırlar.

c) Bireysel Farklılıklar

Yaş, cinsiyet, ırk, etnik köken, din, dil, cinsel eğilim, engelli olma durumu, sosyo-ekonomik düzey gibi bireysel farklılıklar, psikolojik danışmanların çalışmalarını önemli ölçüde etkileyebilir. Psikolojik danışmanlar mesleki uygulamaları sırasında, bireysel farklılıklarla karşılaşmaları durumunda ayrımcılık yapmazlar ve taraf tutmazlar, herkese gereksinimleri ölçüsünde eşit davranırlar.

ç) Başkalarına Saygı

Psikolojik danışmanlar, mesleklerini uygularken, kendilerinin-kindin farklı olan değer yargılarına, tutumlara, kanılara ve törelere bağlı kişilerin haklarına saygı gösterirler. Bireysel farklılıklara duyarlı ve hoşgörülüdürler.

d) Ücret

1- Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin verilmesinde ücret saptanırken, hem danışanların parasal durumu hem de bulunulan yörede bu tür hizmetlere uygulanan ücretler ölçüt olarak dikkate alınır.

2- Psikolojik danışmanlar, ödeme gücü düşük olan kişilere, benzer hizmetleri parasız ya da çok az bir ücretle sağlayan sosyal yardım ya da kamu kuruluşlarına gidebilmeleri konusunda yardımcı olurlar.

3- Psikolojik danışmanlar, danışanlarına sağladığı psikolojik hizmetler karşılığında mal mülk kabul etme ya da bir hizmet isteme gibi bir

takas anlaşmasına girişmezler. Bu tür bir ilişkinin çeşitli çatışmalara, anlaşmazlıklara ve sömürülere yol açabileceğini bilirler.

e) Duygusal ve Cinsel Taciz

1- Psikolojik danışmanlar, danışanları ile duygusal ve cinsel ilişkilere girmezler. Duygusal-cinsel olarak sözel/sözel olmayan davranışlarda bulunmazlar. Psikolojik danışmanlar; öğrencileri, danışanları, yardımcıları, araştırmaya katılanlar gibi kendi sorumluluğu altında olan/çalışan kişilerle duygusal-cinsel ilişkilere girmezler.

2- Psikolojik danışmanlar, cinsel tacize uğramış olanlara ya da cinsel tacizde bulunanlara, diğer danışanlara gösterdikleri değer ve saygıyı göstererek psikolojik danışma hizmeti verirler. Ayrıca, bunlar hakkında okuldan atılma, mesleklerinde terfi ettirilmeme, işe alınmama gibi durumlarda verilecek kararlara da katılmazlar.

F) Başkalarına Zarar Vermemek

Psikolojik danışmanlar birlikte çalıştıkları kimseleri tedirgin etmekten, yaşları, cinsiyetleri, milli ya da etnik kökenleri, sosyo-ekonomik düzeyleri bakımından küçümsemekten kaçınırlar.

Psikolojik danışmanlar; öğrencilerine, araştırmaya katılanlara, danışanlarına ve birlikte çalıştıkları diğer kişilere zorluk çıkartmaktan kaçınırlar ve ortaya çıkan güçlükleri de hafifletmeye çalışırlar.

g) Gizli Bilgiler

Psikolojik danışmanlar bütün mesleki çalışmalarında,

danışanlarına ilişkin özel bilgileri korumak sorumluluğu taşırlar. Belli bir güven ortamında edinilen bu tür bilgiler ancak psikolojik danışmanın kendisi ve/veya toplum için açık bir tehlike ya da zarar söz konusu olduğunda, gerekli önlemler alındıktan sonra ve danışanların bilgisi dahilinde ilgili kişilere bilgi verirler.

h) Profesyonel Kimlik

Psikolojik danışmanlar; mesleki kimliklerini, çalıştıkları kurumlardaki statülerini ve bu kurumların amaç, işlev ve niteliklerini gerçekte olduğu gibi tanıtır. Ait olmadıkları ve kendilerinin mesleki niteliklerinden farklı bir mesleğin niteliklerine doğrudan ya da dolaylı olarak sahip olma iddiasında bulunmazlar. Mesleki kimliklerinin ve niteliklerinin başkaları tarafından yanlış değerlendirilmesi durumunda da, bu yanlışlıkları düzeltmekle yükümlüdürler.

II- PSİKOLOJİK DANIŞMA İLİŞKİLERİ

Bu bölümde belirtilen maddeler hem bireysel hem de grupta psikolojik danışma ilişkilerinde geçerlidir.

1- Psikolojik danışma ilişkisi ancak danışanın gönüllülüğü ile olanaklıdır. Buna göre; danışan danışma ilişkisine girip girmemekte serbesttir. Bu özgürlüğün tanınmadığı durumlarda, psikolojik danışman danışana bunun nedenlerini açıklamakla yükümlüdür.

2- Bireysel ve grupta psikolojik danışmada, psikolojik danışman

başlangıçta danışanın/danışanların rollerini ve sorumluluklarını ve gizliliğin sınırlarını tanımlamalıdır.

3- Danışma süreci içerisinde psikolojik danışman danışanın kişisel bütünlüğüne saygı göstererek onun iyiliği ve huzuru için çalışmaktan sorumludur. Psikolojik danışman aynı zamanda danışanı grup etkileşiminden doğacak bedensel ve/veya psikolojik incinmelerden korumak için uygun önlemleri almakla yükümlüdür.

4- Psikolojik danışman, danışma ilişkisinden elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması, başkalarına verilmesi ya da yok edilmesinde etik kurallara uygun davranır. Danışma ilişkisi ile ilgili her türlü bilgi gizli tutulur. Grupla psikolojik danışma oturumlarında da grup üyelerinin paylaştıkları özel ve kritik bilgilerin gizli tutulması esastır.

5- Eğer danışan aynı zamanda bir başka profesyonel kişi ile ilişkideyse, psikolojik danışman o kişi ile bağlantı kurarak onun onayını almaksızın, bu bireyle danışma ilişkisine girmez. Eğer danışma ilişkisi başladıktan sonra, danışanın başka bir danışma ilişkisi içinde olduğunu öğrenirse, psikolojik danışman diğer meslektaşının iznini alır, ancak danışan diğer danışmanla ilişkiyi kesmek istemiyorsa psikolojik danışman bu danışanı ile ilişkisini sonlandırır. Çünkü bu durum etik açıdan sakıncalıdır.

6- Danışanın durumu gerek kendisi gerekse başkaları için açık ve yakın bir tehlike oluşturuyorsa, psikolojik danışman bu tehlikeyi önleyebilecek, mantığa uygun bir tedbir alır veya ilgililere bu tehlikeyi

bildirir. Bu durumda psikolojik danışman diğer uzman kişilerle konsültasyon yaparak en uygun kararı verir.

7- Psikolojik danışma ilişkisi ile ilgili tüm kayıtlar (görüşme notları, test verileri, yazışmalar, bant kayıtları, elektronik veriler, ve diğer dökümanlar) psikolojik danışmanın çalışmakta olduğu kurumun malı değildir. Bunlar mesleki amaçlarla kullanılır ve danışanın izni olmadan başkalarına açıklanmaz.

8-Psikolojik danışma ilişkisinden elde edilen veriler psikolojik danışman eğitimi veya araştırma amacıyla kullanılacağı zaman, ilgili danışanın kimliği gizli tutulur.

9- Psikolojik danışman danışana, danışma sürecine başlamadan önce ve süreçte ilişkiyi etkileyebilecek amaçlar, hedefler, teknikler, danışma sürecinin kuralları ve sınırlılıkları ile ilgili danışanın anlayacağı biçimde bilgi verir.

10- Psikolojik danışman, danışanlar ya da danışanla ilişkisi olan kişiler tarafından tehdit edildiğinde ya da kendisini tehlikede hissettiğinde, psikolojik danışmayı sonlandırabilir.

11- Psikolojik danışman rüştünü kanıtlamamış ya da kendi başına karar veremeyecek durumdaki danışanların çıkarlarını en iyi biçimde korur.

12- Psikolojik danışman, gerektiğinde danışanı ile ilgili olarak mesleki açıdan yetkili olan diğer bir meslektaşısı ile konsültasyon yapabilir.

13- Psikolojik danışman kişisel ya da mesleki yetersizliği yönünden

danışana yardımcı olamayacağını ya da olamadığını anladığında ilişkiyi başlatmaktan sakınır ya da ilişkiyi keser. Bu gibi durumlarda psikolojik danışman, danışanı uygun bir uzmana yöneltir. Danışan önerilen uzmana gitmek istemezse, psikolojik danışman ilişkiyi sürdürmek zorunda değildir.

14- Psikolojik danışman, kendisinin objektif olmasını engelleyecek yönetim, denetim ya da değerlendirme ilişkisi içinde olduğu bir kişi ile danışma ilişkisine girmez, bu durumda onu başka bir psikolojik danışmana gönderir. Ancak başka bir seçeneğin bulunmadığı durumlarda ve danışanın durumu mutlaka psikolojik danışma yardımını gerektiriyorsa, psikolojik danışmanın bu ilişkiye girmesi düşünülebilir. Aynı durum akraba ya da arkadaşla girecek psikolojik danışma ilişkileri için de geçerlidir.

15- Psikolojik danışman kısa süreli grupla psikolojik danışma veya eğitim programlarını (örneğin maraton gruplar, etkileşim grupları veya gelişim grupları) yürütürken, gerek grup sürecinde gerekse grup yaşantısından sonra gereksinimi olan danışanlara psikolojik yardım almalarını sağlar.

16- Psikolojik danışman, danışanla, danışanın akrabası, vasisi ya da diğer önemli kişilerle/danışanın yakın ve özel ilişkide olduğu kişiyle herhangi bir duygusal-cinsel yakınlıktan kaçınır. Danışanla duygusal-cinsel yakınlık meslek ahlakına aykırıdır.

17- Psikolojik danışma yardımı ile birlikte bilgisayar kullanıldığı zaman danışan, (a) zihinsel, duygusal ve bedensel açıdan bilgisayar

çalışmasını yürütecek yeterlikte olmalı, (b) programın amacı ile ilgili olarak bilgilendirilmeli, (c) bilgisayar programı danışanın gereksinimine uygun olmalı ve (d) danışan bilgisayarı kullanırken, yanlış anlama ya da uygunsuz kullanma gibi problemleri gidermek ve daha sonraki gereksinimleri belirlemek için izlenmelidir.

18- Psikolojik danışman farklı etnik köken, ırk, din ve sosyo-ekonomik düzeyden olan kişilerin, psikolojik danışma hizmetlerine destek olarak kullanılan bilgisayar uygulamalarından eşit olarak yararlanmalarını sağlamak ve var olan bilgisayar programlarının kapsamının yukarıda ifade edilen gruplar aleyhine herhangi bir ayırım gözetmediğinden emin olmak zorundadır.

19- Halkın kullanması için kendi kendine yardım programı biçiminde bir bilgisayar programı geliştirdiğinde psikolojik danışmanın şu noktalardan emin olması gerekir. (a) Bu programlar, tek başına (psikolojik danışmana gereksinim duyulmadan) kullanılabilir, (b) Bu programların kullanılmasının uygun olmadığı durumlar, ne zaman ve nasıl yararlı olacağı, nasıl kullanılacağı gibi konular açıklanmış olmalı, (c) Bu tür programların el kitabı; programı geliştiren kişiyi, geliştirilme sürecini, programın geçerliği ile ilgili verileri ve nasıl çalıştığını açıklayıcı bilgileri kapsamalıdır.

20- Bilgisayarda bilgi saklanacaksa, sadece sağlanan hizmet için gerekli olan bilgi saklanır. Saklanan bilgi, bu bilginin kullanıldığı iş biter bitmez yok edilir. En iyi güvenlik önlemleri kullanılarak bilgisayardaki

bilginin sadece psikolojik danışma hizmetlerini vermekle görevli ve sorumlu personel tarafından kullanılması sağlanır.

21- Hizmeti, sonuçları ya da bilgiyi internet gibi elektronik yolla sunan psikolojik danışmanlar, danışanlarını riskler ve gizliliğin sınırları ile ilgili olarak bilgilendirirler.

III- ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Psikolojik danışmanlar, psikolojik yardım hizmetleri verirken, araç olarak psikolojik testler ve test dışı tekniklerden yararlanırlar. Burada sıralanan ölçme ve değerlendirme ile ilgili etik kurallar, testler ve test dışı teknikleri kapsayacak biçimde ele alınmalıdır.

1- Testi veren psikolojik danışman, testin uygulanmasından önce testin niteliği ve amacı ile test sonuçlarının kesin olarak nerede kullanılacağı ile ilgili testi alana bilgi vermelidir. Test sonuçları yorumlanırken, testi veren kişi sosyo-ekonomik, etnik ve kültürel etmenlerin test puanlarına etkisini dikkate almalıdır. Test sonuçlarının yorumlanmasında geçerliği olmayan bilgileri ek olarak kullanılmasından kaçınılmalıdır.

2- Bir danışana uygulanmak üzere test seçilirken, testin geçerlik ve güvenilirlik düzeyinin yeterli olmasına ve aynı zamanda normlarının bulunmasına dikkat edilmelidir. Mesleki ve eğitimsel seçme, yerleştirme ve psikolojik danışma için kullanıldıklarında, testin/testlerin geçerlik ve güvenilirliklerinin yanı sıra danışan için hem yasal hem de etik açıdan uygun olup olmadığı sorgulanmalıdır. Eğer geçerliği ve güvenilirliği saptanmamış

bir test kullanılırsa, sonuçların güçlü yönleri ve yorumun sınırlılıkları açıklanmalıdır.

3- Testi veren psikolojik danışman, uygulanan testler ve sonuçları hakkında kamu oyuna herhangi bir açıklamada bulunacağı zaman, yanlış iddia ve algılamaya neden olmayacak şekilde, doğru bilgi vermelidir.

4- Farklı testlerin uygulanması, puanlanması ve yorumlanması için farklı yeterlik düzeylerine gereksinim duyulmaktadır. Bu nedenle testi veren kişi, kendi yeterlik sınırlarını bilmeli ve yetenek ve hazırlık sınırlarını aşan işlere girişmemelidir. Özellikle bilgisayara dayalı yorumları kullanan kişiler, bu konuda eğitilmiş olmalıdır.

5- Testin uygulanması ve puanlanmasında bilgisayarın kullanıldığı durumlarda, testi veren psikolojik danışman, yorumlama konusunda eğitim almış olmasının yanı sıra, uygulama ve puanlama programlarının doğru sonuç verecek biçimde kullanılması sorumluluğunu taşımali ve kullanılan bilgisayar programının dağıtımı yapılmadan önce yorumların doğru ve amaca uygun yapıldığından emin olmalıdır.

6- Testlerin standardize edildiği koşullar neyse, testi veren psikolojik danışman uygulamayı aynı koşullarda yapmalıdır. Eğer bu biçimde uygulanmadıysa, not alınmalı ve sonuçlara geçersiz ya da geçerli kuşku bilgileri olarak bakılmalıdır. Kontrol edilemeyen ya da yeterince kontrol edilemeyen test uygulamaları, örneğin testlerin posta aracılığı ile uygulanması meslek ahlakına aykırıdır. Ancak kendi kendine uygulanıp

puanlanabilecek ilgi envanterleri gibi araçlar, posta aracılığı ile kullanılabilir.

7- Test sonuçlarının geçerli olması için test güvenliğinin sağlanması gerekir. Test materyallerinin daha önceden özel yetiştirme için verilmiş, yayınlanmış olması, ya da daha önceden kullanılmış olması testin sonuçlarını geçersiz kılar. Psikolojik danışman testi alan kişiye testten en üst düzeyde yararlanma koşullarını açıklamalıdır.

8- Psikolojik danışman, eldeki araçlara ait sınırlılıkların olması durumunda, bunları gözden geçirerek güncelleştirmeli ve gerekli çalışmaları yaparak bunları amaca uygun hale getirmelidir.

9- Testi veren psikolojik danışman, bireye ve gruba ait test sonuçlarını açıklarken yeterli yorumu yapar. Bu yorum, testi yanıtlayan kişinin testi alma amacıyla ilişkili olarak yapılmalıdır.

10- Test sonuçlarına dayanarak karar verme sorumluluğunu taşıyan psikolojik danışmanlar, eğitsel ve psikolojik ölçme araçları, geçerlik ölçütleri ve testlerin araştırmalarda kullanılma ilkeleri gibi konularla ilgili yeterli bir anlayış ve bilgiye sahip olmalıdır.

11- Hakkında yeterli teknik bilgi bulunmayan psikolojik test ve araştırma araç ve tekniklerinin sonuçları yorumlanırken dikkatli olunmalıdır. Bu gibi araç ve yöntemlerin kullanılmasında, özel bir amaç varsa bu, testi alan kişiye açıklanmalıdır.

12- Psikolojik danışman, aracın standardize edildiği norm grubu içinde temsil edilmeyen bireylerin performansını değerlendirirken ve

yorumlarken, dikkatli olmalı ve testin sınırlarına bağlı kalmalıdır.

13- Psikolojik danışman, bireye eskiden uygulanmış olan test sonuçlarının güncelliğini kaybetmiş olabileceğini göz önünde bulundurarak, bu sonuçlara dayalı olarak yorumlar yapmaz. Bir danışanla ilgili yorumlar, güncel test verilerine dayandırılmalıdır.

14- Geliştirilmiş bir testin tercüme ve adapte edilmesi ya da böyle bir testten yararlanılması durumunda, orijinal testi geliştiren yazar ya da yayıncının onayı alınmalıdır. İzin alınmadan, yayınlanmış olan testlerin bazı kısımlarının değiştirilmesi, yeniden basılması ve başkasına mal edilmesi engellenmeli, telif haklarına saygı gösterilmelidir.

IV - ARAŞTIRMA VE YAYIN

Bu bölümde psikolojik danışmanların, araştırma ve yayın konusunda uymaları gereken etik ilkeler belirtilmiştir.

1. Psikolojik danışmanlar, araştırmalarını düzenleme, yürütme ve rapor etme sırasında, bilimsel yeterlilik ve etik standartlara uyarlar.

2. Psikolojik danışmanlar, araştırmalarını yürütürlerken, elde edecekleri sonuçların yanıltıcı olma olasılığını en alt düzeyde tutabilecek önlemleri alırlar.

3. Psikolojik danışmanlar, araştırmaya katılan ve araştırmalardan etkilenen insanların haklarının korunması ve huzurlarının bozulmamasından sorumludurlar. Kültürel farklılıklara duyarlı davranmalıdırlar. Araştırma

yürütülürken deneklerin psikolojik, fiziksel ya da sosyal incinmelere maruz kalmaları önlenmeli ve mantıklı tüm önlemler alınmalıdır.

4. Araştırmanın amacının gizli kalmasının gerekli olduğu durumlar dışında, Araştırmaya katılan kişiler araştırmanın amacından haberdar edilirler. Sözü edilen durumlarda da araştırma sonunda amaç kendilerine açıklanır.

5. Araştırmaya katılanlar gönüllü olmalıdırlar. İstemeden araştırmaya katılma, sadece böyle bir katılmanın araştırma için gerekli olduğu durumlarda ve kişiler üzerinde hiçbir zararlı etkisinin olmayacağı gösterile bildiği zaman uygundur. Araştırmaya katılan kişiler etik zorunlulukları paylaşırlar ve kendi davranışlarından kendileri sorumludurlar.

6 Etik kurallara uygun hazırlanmış araştırma uygulaması sürdürülürken bundan sorumlu olan kişi araştırmayı yürüten araştırmacıdır. Araştırmaya katılma adına deneklerin yaşamlarının bozulmasını önlemek için tüm gerekli önlemler psikolojik danışmanlar tarafından alınmalıdır. Belli gruplara özgü konulara ve farklılıklara duyarlı olarak araştırmalarını planlamalıdırlar. Gerektiğinde bu konularla ilgili görüş almalıdırlar.

7. Araştırma sonuçları rapor edilirken, araştırma sonucuna yada verilerin yorumuna etki edebilecek, araştırmacının bildiği tüm değişkenler ve koşullardan açıkça söz edilir. Bu çalışma için orijinal araştırma verilerine ihtiyaç duyulursa bunları vermelidirler.

8. Psikolojik danışman, araştırmasını tekrar etmek ya da çalışmasını

incelemek isteyen ehliyetli (yeterli) diğer kişilere yardımcı olurlar.

9. Araştırma sonuçlarını rapor etmede ya da orijinal verileri sağlamada, deneklerin kimliklerinin gizli tutulması için gereken özen gösterilir. Ancak, kimliklerinin açıklanmasında deneklerin özel izni alındığı takdirde, bu gizliliğe uyulmaya bilir. Verileri sağlamada, deneklerin kimliklerinin gizli tutulması için gereken özen gösterilir. Ancak, kimliklerinin açıklanmasında deneklerin özel izni alındığı takdirde, bu gizliliğe uyulmaya bilir.

10. Araştırmanın yürütülmesi ve raporun yazılmasında psikolojik danışman, konu üzerinde daha önce yapılmış çalışmalarla ilgili bilgi toplar ve bunları kaynak olarak gösterir, aynı zamanda telif haklarıyla ilgili kanunlara dikkat eder ve hak eden kişilerin hakkını alması ilkesine uygun davranır.

11. Psikolojik danışman mesleki yada bilimsel değer taşıyan araştırma sonuçlarını meslektaşlarıyla paylaşır.

12. Psikolojik danışmanlar yayınlamak üzere hazırladığı bir yazıyı aynen yada benzer bir içerikle birden fazla dergiye gönderemezler.

13. Psikolojik danışmanlar, araştırmaya ya da yayına önemli katkısı bulunanlara yazar ortaklığı, teşekkür, dip notlar ya da diğer uygun yollarla hakkını verir.

14. Psikolojik danışmanlar araştırma ya da yayın yapmada diğer kişi ya da kişilerle birlikte çalışmayı kabul etmişse, işe zamanında başlayıp işin bitimine kadar ilgilenmek ve gerekli olan bilginin doğruluğu ve tamamlığı gibi konularda söz verildiği gibi iş birliği yapmak zorundadırlar.

15. Araştırmaya gönüllü katılım olduğunda, katılımcılardan biri herhangi bir nedenle devam etmek istemediğinde bir yaptırım ya da ceza söz konusu değildir.

16. Araştırmaya katılan kişi rızasını bildirebilme yetisinden yoksun ise; araştırmacı uygun bir açıklamada bulunmalı ve bu katılımcı için yasal olarak ondan sorumlu olan kişiden onay almış olmalıdır.

17. Araştırma sırasında katılımcılardan elde edilen bilgilerin güvenliği sağlanmalıdır. Eğer başka kişilerin de bu bilgileri elde etme olasılığı var ise, bu olasılık bireylerin katılım rızası alınırken açıklanmalıdır.

18. Psikolojik danışmanlar, yaptıkları çalışmalarda katılımcılara gerektiğinde güdüleyici ödül, ücret v.b verebilirler.

19. Psikolojik danışmanlar, yaptıkları Araştırmalarda beklemedikleri, istenmedikleri, tercih etmedikleri sonuçları da rapor etmek zorundadırlar.

20. Psikolojik danışmanlar başka bir alternatifi olmadığına araştırma modellerinde "kandırmaya" başvurmamalıdır. Araştırmacı olabildiğince erken bir aşamada böyle davranmasının gereğini katılımcılara açıklamalıdır.

21. Psikolojik danışmanlar araştırmayı destekleyen ve yayınlayan organlara karşı sorumluluk taşırlar. araştırmayla ilgili sonuçları araştırmayı destekleyen kurumlara kendilerinden sonraki araştırmacılara verilecek desteğin sürmesi amacıyla, rapor ederler.

21. Yapılan bir çalışmanın tamamı bir öğrencinin ödevi, ya da tezine tamamen dayalı ise bu öğrencinin adı baş yazar olarak verilmelidir.

23. Psikolojik danışmanlara profesyonel inceleme için verilen eserlerin güvenliği sağlanmalı, sahiplerinin öncelikli yayın haklarına saygı gösterilmelidir.

V- KONSÜLTASYON

Konsültasyon, yardım edecek olan uzman ile yardıma gereksinim duyan kişi, grup ya da kurum arasında gönüllüğe dayalı bir ilişkidir. Bu ilişkide konsültasyon hizmeti veren psikolojik danışman, yardım isteyenlerin yaşamakta oldukları ya da olası sorunların tanımlanması ve çözümlenmesine yardım etmektedir.

1- Konsültasyon hizmeti vermeyi kabul eden psikolojik danışman, kişi ve/veya kurumla ilgili bir değişikliği içeren yardım ilişkisine girerken; kendi değerleri, bilgisi, becerileri ve gereksinimlerinin farkında olmalı ve ilişkisinde kişi ya da kişilerden çok, çözülecek soruna odaklaşır.

2- Psikolojik danışman ve danışan arasında, sorunun tanımlanması, amaç değişikliği ve seçilen müdahalelerin sonuçlarının kestirilmesi konusunda anlayış ve uzlaşma olmalıdır.

3- Psikolojik danışman, gerek kendisi ya da kurumu, gerekse yardım isteyen taraf açısından çözülecek olan sorunun gerektirdiği bilgi, beceri ve kaynakları dikkate almalıdır.

4- Konsültasyon ilişkisi, danışanın kendini yönetebilmesini,

uyumunu ve gelişimini cesaretlendirici ve destekleyici olmalıdır. Psikolojik danışman bu yardımı, tutarlı bir biçimde ve yardım isteyenine adına karar vermekten sakınarak, danışan kendi kararlarının kendisinin vermesine yardımcı olur. Gelecekte kendisine bağımlılık geliştirmesinden kaçınır.

5- Psikolojik danışman, hizmete hazır olduğunu açıklarken, mesleğin etik standartlarına titiz bir biçimde bağlı kalmalıdır.

6- Psikolojik danışman, kurumlarda görev aldığında, konsültasyon hizmetlerinden yararlanmaya hakkı olan kişilerden ayrıca ücret almamalıdır.

7- Konsültasyon ilişkisinde elde edilen bilgi, konu ya da vaka ilgili kişilerle, yalnızca profesyonel amaçlar doğrultusunda tartışılır. Yazılı ve sözlü raporlarda konsültasyonun amaçlarıyla ilgili bilgiler verilir. Konsültasyonu yapan kişi, danışanın kimlik bilgilerini korur ve gizlilik ilkesine bağlı kalır.

VI MESLEĞE HAZIRLIK

Bu bölümde, psikolojik danışmanları eğitmekle sorumlu, üniversitelerin ilgili bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin etik sorumlulukları sıralanmıştır.

1. Eğitim programlarından sorumlu olan kişilerin hem öğretici hem de uygulayıcı olarak bilgi ve beceri sahibi olmaları gerekir.

2. Öğretim elemanları; bilgi, beceri ve kendini anlama yönünde geliştirici, yeterli ve bilimsel açıdan kabul edilmiş çağdaş gelişmelere uygun

programlar düzenlerler.

3. Öğretim elemanları yetiştirmekte oldukları öğrencilerin kişisel sınırlılıklarından dolayı gelecekte psikolojik danışma hizmeti vermelerini engelleyeceğini düşünüyorsa öğrencinin durumuna uygun yönlendirmeyi yapar. Böylece mesleği, öğrenciyi ve yardım alacak danışanları korumaya çalışır.

4. Öğretim elemanları, eğitimleri sırasında mesleğin etik sorumluluk ve ilkeleri ile ilgili öğrencileri bilgilendirirler.

5. Öğrencilerin karşılaştırma yapabilmeleri ve yönelecekleri alanları tanıyarak kendilerine uygun seçimler yapabilmeleri için öğretim elemanları, öğrencilerini farklı kuramsal bilgiler ve görüşlerle donatarak ilgileri doğrultusunda çalışma alanları seçebilmelerine yardımcı olurlar.

6. Öğretim elemanları, öğrencileri eğitim programlarına yerleştirirken hem toplumun gerekleri hem de öğrencilerin ilgi, yetenek ve gereksinimleri dikkate alırlar.

7. Öğretim elemanları, eğitim programlarını mesleğin güncel kural ve ilkelerine uygun olarak yürütürler ayrıca profesyonel davranışlarıyla da rol modeli olma görevlerini de yerine getirirler.

8. Öğretim elemanları eğitim programlarını yürütürken öğrencilerin bireylere ve topluma hizmet sunmak idealine değer vermelerini teşvik eder, parasal düşüncelerin, mesleki ve insani gereksinimlerin önüne geçmesine izin vermez.

9. Öğretim elemanları, eğitim programlarını yürütürken öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunurlar ve insanların farklılıklarını vurgulayan materyaller kullanarak da, bireysel farklılıklarla ilgili duyarlılıklarını artırmaya çalışırlar.

10. Öğretim elemanları öğrenci ve süpervizyon verdikleri kişilerle kurdukları ilişkilerde etik, profesyonel ve sosyal ilişki sınırlarını açıkça tanımlar ve uygularlar.

11. Öğretim elemanları, öğrencileri ve süpervizyon verdikleri kişilerle hiçbir biçimde cinsel ilişkiye girmezler ve cinsel tacizde bulunmamalıdır.

12. Öğretim elemanları kendi yakın akrabalarını öğrenci ya da süpervizyon alacak kişi olarak kabul edemezler.

VII - ÖZEL ÇALIŞMA

1. Psikolojik danışmanlar PDR alanında doktora derecesi almış olan uzmanlar yasal ve idari kurallara uygun olmak ve ilgili makamdan izin almak şartı ile özel çalışma yapabilirler.

2. Özel çalışma yapan uzman psikolojik danışmanlar, ticari kazancın yanı sıra, PDR meleğinin gelişmesine katkıda bulduklarını ve doğrudan doğruya topluma hizmet verdiklerini bilirler.

3. PDR mesleği için geçerli olan ve bu kitapta belirtilen etik ilkeler ve kurallar özel çalışma yapanlar için de aynen geçerlidir.

4. Özel çalışan yapan uzman psikolojik danışmanlar çalışmalarını

tanıtmak amacı ile hazırlayacakları duyuru ve ilanlarda dürüst davranmak ve topluma doğru bilgiler vermek zorundadır. Bu tür duyuru ve ilanlarda, verilecek psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile, başvurulacak belli başlı teknikler açık ve net olarak ifade edilmelidir. Duyuru ve ilanlarda doğru olmayan bilgiler kesinlikle yer almamalı, uygulama yapan uzman ya da uzmanların yeterli sınırlarını aşan hizmetler ve teknikler, ilgili olmayan başka kişi ve kurumların adları asla bir reklam aracı olarak kullanılmamalıdır.

5. Özel çalışma yapan uzman psikolojik danışmanlar topluma bilgi verirken, özellikle, hizmet verecek uzman kişileri, bunların sahip oldukları derece ve sertifikaları, özel çalışma izninin alındığı kurum, tarih ve numarası, işyerinin adresi, telefon numarası, varsa internet adresi, çalışma saatleri ve verilen hizmetler ayrıntılı olarak bildirilmelidir.

6. Özel çalışma yapacak uzman psikolojik danışmanlar, diğer uzman kişilerle bir araya gelerek ortaklık biçiminde de çalışma yapabilirler. Bu durumda, mevcut yasal gereklere aynen uyulmalı, ortaklığın çeşidi ve ortaklar arasındaki ilişkiler belirlenmeli, özellikle, varsa farklı uzmanlık alanları ile verilecek farklı hizmetlerin neler olduğu belirtilmelidir.

7. Özel çalışma yapan uzman psikolojik danışmanlar çalıştıkları resmi kurumlar ile özel çalışma yerlerini birbirinden ayrı tutmalıdırlar. Çalıştığı kurumun imkanlarını kendi özel çalışma yerinde kullanmaya kalkmak ya da çalıştığı kurumun olanakları ile kendine özel danışmanlar

sağlamak etik kurallara aykırıdır.

8. Özel çalışma yapan uzman psikolojik danışmanlar verdikleri hizmetler için alacakları ücreti belirlerken mevcut mesleki ve idari örgütlerin koydukları standartlara uymak zorundadırlar. Ayrıca, özel çalışma ile ilgili olarak, gerekli her türlü kayıtları tutmak, resmi kurumlara karşı kar, zarar, vergi gibi, yasaların öngördüğü her türlü gelir ve gider beyanında bulunmak zorundadırlar.

VIII - PERSONEL YÖNETİMİ

1. Psikolojik danışmanlar çalıştıkları kurumda yönetici, iş veren ve iş arkadaşlarına kendi profesyonel rollerinin sınırlarını ve düzeyini açıklarlar.

2. Psikolojik danışmanların çalıştıkları kurumların amaç ve işlevleri ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmaları gerekir. Çalışmalarını yürütürlerken bu amaç ve işlevlerin gerçekleşebilmesi için çaba harcarlar.

3. Psikolojik danışmanlar görevlerini yürütürlerken birlikte çalıştıkları iş arkadaşları ile iyi ilişkilere dayanan dengeli bir çalışma düzeni sağlamakla yükümlüdürler.

4. Psikolojik danışmanlar çalıştıkları kurumlarda kendi sorumluluk sınırları içinde kalan işlerle ilgili her türlü bilgiyi korumak, bu bilgilerin ve kullandığı çeşitli araç ve gereçlerin gizliliğini sağlamak zorundadır.

5. Psikolojik danışmanlar kendi çalışmalarını kısıtlayan durumlardan ya da kurum için yıkıcı ve zararlı olabilecek gelişmelerden bağılı buldukları

üstlerini zamanında bilgilendirmekle yükümlüdürler.

6. Çalıştığı kurumlarda yönetim görevi olan psikolojik danışmanlar, sorumlu olduğu birimle ilgili her türlü çalışmayı planlamak, programlamak ve gerekli olan personeli sağlamak ve böylece birimin en verimli bir biçimde çalışması için gerekli girişimlerde bulunmak zorundadırlar.

7. Yönetici olan psikolojik danışmanlar, birlikte çalıştıkları personelin her türlü mesleki gelişimini sağlamak, yüreklendirmek ve teşvik etmekle yükümlüdürler.

8. Yönetici konumunda olan psikolojik danışmanlar bütün çalışmalarında, üstleri ve astları ile olan iş ilişkilerinde meslek etik kurallarına uymayan kanunsuz ve insanlık dışı olan uygulamalara asla katılmamalı, bunları kesinlikle desteklememeli ve engellemeye çalışmalıdır.

9. Yönetim görevi alan psikolojik danışmanlar sorumlu olduğu birimle ilgili plan, program, proje, uygulama ve gelişmelerle ilgili olarak çalışma arkadaşlarına bilgi vermek zorundadırlar.

Sempozyumu Kitapçığı. YÖRET. 8-9 Haziran 2002

Kuzgun, Y. *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, Ankara: ÖSYM Yayınları 2000

Niles, G. S. ve Bowlsbey. *Career Development Interventions in the 21st. Century*. New Jersey: Merril Prentice Hall. 2002

Smith, Deborah. "Five principles for research ethics." *Monitor on Psychology*. 34 (1). January, 2003

Smith, Deborah. "What you need to know about the new code." *Monitor on Psychology*. 34 (1). January, 2003

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar*. 4.Bası. Ankara. 2004

Whittmer, J. *Professional Identity and Ethics: Course Pack for MHS 6938* (Unpublished manuscript), University of Florida. 1999

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association
Genel Merkez / Central Office
